

آفات یونجه – بخش دوم

PTMP/SK/R&D/A/ Alfalfa pests /02112021

مقدمه

ارزش یونجه تنها در ذخیره مواد غذایی آن نبوده بلکه تاثیر مهمی در اصلاح زمین زراعی و حاصلخیزی خاک داراست. یونجه حاصلخیزی و ساختمان خاک را حفظ و یا آن را بهبود بخشیده و خاک را در مقابل فرسایش آبی و بادی بخصوص در اراضی شیبدار محافظت می‌نماید. علل اهمیت یونجه: غنی بودن علوفه‌اش، قابلیت هضم بالا دارد، علوفه‌اش به هر سه شکل خشک سیلو و تر مصرف می‌شود، هم تک کشتی دارد هم مخلوط، طول دوره بهره برداری بالا دارد و در هزینه بذر و کاشت صرفه جویی می‌شود، نیاز به عملیات داشت زیاد ندارد و بیماری نماتد چغندر را کنترل می‌کند، عملکرد آن بالاست، سرعت رشد آن در اوایل فصل بالاست چون صفر گیاه پایین است (۳درجه) و هم مصرف علوفه هم کاربرد سالاد و سبزی دارد. بنابراین شناسایی و مبارزه با آفات آن اهمیت زیادی دارد.

۲- سرخرطومی ریشه یونجه (*Sitona humeralis*)

مورفولوژی

اندازه حشرات کامل ۵ تا ۵/۳ میلی‌متر می‌باشد و سطح پیش‌گرده دارای سه نوار طولی روشن است (شکل ۱). بالپوش‌ها کشیده و غیر موازی است، دارای چهار سن لاروی است که به رنگ سفید شیری هستند. لارو سن آخر درون کپسولی از خاک شفیله می‌شود. (در ابتدا زرد رنگ و پس از چند روز قهوه‌ای رنگ می‌شود).

شکل ۱- سرخرطومی ریشه یونجه

آفات یونجه – بخش دوم

PTMP/SK/R&D/A/ Alfalfa pests /02112021

نحوه خسارت

در این آفت هر دو مرحله بالغ و لارو خسارتزا هستند. حشره بالغ فقط از قسمت‌های هوایی به خصوص برگ‌های جوان تغذیه می‌کند (برگ‌ها داسی شکل می‌شوند). اما لاروها از قسمت‌های مختلف ریشه تغذیه می‌کنند. لاروهای سن اول از قسمت‌های سطحی ریشه و لاروهای سن سه و چهارم از تمام قسمت‌های ریشه تغذیه کرده و دالان‌هایی در ریشه تولید می‌کنند. اگر تراکم لاروها زیاد باشد، قسمت‌های داخلی ریشه شکل پوسیده به خود گرفته و از بین می‌رود.

بیولوژی

حشره بالغ به درجه حرارت در زمستان بسیار حساس است. در روزهای آفتابی که هوا چند ساعت گرم‌تر می‌شود، فعالیت خود را از سر می‌گیرند. زمستان‌گذرانی به شکل لاروهای سنین مختلف و بالغ است. در اوایل بهار با شروع رشد یونجه از پناهگاه خارج و پس از کمی تغذیه تخم‌های خود را به شکل انفرادی و دسته‌های چندتایی در کنار طوقه و شکاف‌های ۲ تا ۳ سانتی‌متری خاک نزدیک ریشه می‌گذارد. این آفت معمولاً دو نسل در سال دارد.

کنترل

از جمله روش‌های کنترل زراعی این آفت، کفبر کردن مزرعه، چراندن مزرعه، شخم و برگرداندن خاک است. اما در صورت لزوم مبارز شیمیایی سمپاشی باید یک بار در اوایل بهار علیه حشرات کامل زمستان‌گذران و یک بار در اوایل خرداد علیه حشرات کامل نسل بهاره انجام شود. یک بار هم در مرداد علیه حشرات کامل نسل دوم سمپاشی توصیه می‌شود.

۳- سرخرطومی بذر یونجه (*Apion aestivum*)

این آفت بسیار پلی‌فاژ بوده و روی اکثر گیاهان زراعی و مرتعی یافت می‌شود. در ایران تاکنون از روی یونجه، اسپرس، آفتابگردان، سیب‌زمینی لوبیا، سویا و چغندر گزارش شده است. این آفت در ایران از استان‌های شمالی و شمال غربی و نیز استان فارس گزارش شده است. میزبان ترجیحی آن یونجه و به ویژه یونجه بذری است و هر ساله خسارت بسیار زیادی ایجاد می‌کند. این آفت علاوه بر گیاهان از مواد حیوانی نیز تغذیه می‌کند (تا حدودی همه چیزخوار است).

آفات یونجه - بخش دوم

PTMP/SK/R&D/A/ Alfalfa pests /02112021

مرفولوژی

حشره کامل سرخرطومی بذر یونجه، سرخرطومی کوچکی به طول ۳ تا ۵/۲ میلی متر می باشد و رنگ آن سیاه و بدن آن محدب و گرد است (شکل ۲).

شکل ۲- سرخرطومی بذر یونجه

زیست شناسی

این آفت زمستان را به صورت حشره کامل در بقایای گیاهی به سر می برد و در بهار با مساعد شدن هوا در مزرعه مستقر شده و از برگ های تازه سبز شده تغذیه می کند. پس از جفت گیری در گل آذین یونجه تخم گذاری می کند. لارو سن یک به تخمدان های موجود در گل آذین حمله می کند. هر لارو ۸ تا ۱۰ تخم را داخل تخمدان از بین می برد. این حشره چهار سن لاروی و دو نسل در سال دارد.

خسارت

خسارت این آفت مربوط به مرحله لاروی بوده که از تخمدان ها و بذور جوان تغذیه می کند. میزبان اصلی این آفت یونجه و شبدر است، ولی روی لوبیا هم دیده شده است. تراکم سرخرطومی بذر یونجه در مزارعی است که در مجاورت آنها شبدر کشت شده است.

آفات یونجه – بخش دوم

PTMP/SK/R&D/A/ Alfalfa pests /02112021

کنترل

برداشت کامل یونجه قبل از گلدهی برای جلوگیری از رشد و نمو آفت از جمله روش‌های کنترل این آفت است. از روش‌های دیگر کنترل این آفت، عدم کاشت شبدر در مزارعی که به تولید بذر اختصاص یافته‌اند. این آفت به دلیل تراکم پایین نیاز به سمپاشی ندارد.

منبع

مینایی، کامبیز (۱۳۹۵). جزوه درسی آفات یونجه، دانشگاه شیراز.

Tomlin, C. S. (2000). The pesticide manual, 12th ed. BCPC.

Whitaker, P. (1998). Important issues in ecologically sound integrated pest management. Am. Entomol. 3:148-153.

